YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
13 päivänä kesäkuuta 2002 *

Asiassa C-117/00,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. Wainwright, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Irlanti, asiamiehenään D. J. O'Hagan, avustajanaan C. Mac Eochaidh, BL, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Irlanti ei ole noudattanut luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) ja luontotyyppien sekä

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) sekä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut Irlannin riekon osalta ensin mainitun direktiivin 3 artiklan ja Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueen osalta ensin mainitun direktiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen sekä jälkimmäisen direktiivin 6 artiklan 2 kohdan noudattamisen edellyttämiä kaikkia toimenpiteitä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja V. Skouris,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 24.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.3.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.3.2000 ja jossa yhteisöjen tuomioistunta vaaditaan toteamaan, että Irlanti ei ole noudattanut luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1; jäljempänä lintudirektiivi) ja luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7; jäljempänä luontodirektiivi) sekä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut Irlannin riekon osalta lintudirektiivin 3 artiklan ja Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueen osalta lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen sekä luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan noudattamisen edellyttämiä kaikkia toimenpiteitä.

Yhteisön lainsäädäntö

2 Lintudirektiivi koskee sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan kaikkien luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.

3 Lintudirektiivin 2 artiklassa säädetään, että "jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen

ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon".

4 Lintudirektiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Ottaen huomioon 2 artiklassa mainitut vaatimukset, jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden säilyttämiseksi, ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi ennalleen.

2. Biotooppien ja elinympäristöjen säilyttämiseen, ylläpitämiseen ja ennalleen saattamiseen sisältyvät ensisijaisesti seuraavat toimenpiteet:

a) suojelualueiden muodostaminen;

b) suojelualueiden sisä- ja ulkopuolella sijaitsevien elinympäristöjen ylläpitäminen ja hoito ekologisten tarpeiden mukaisesti;

c) tuhoutuneiden biotooppien saattaminen ennalleen;

d) biotooppien aikaansaaminen."

5 Lintudirektiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.

— —

Jäsenvaltioiden on osoitettava erityisiksi erityissuojelualueiksi näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava vastaavat toimenpiteet sellaisten säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien osalta, joita ei luetella liitteessä I, ottaen huomioon niiden suojelun tarve sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan, kun kyseessä ovat niiden muuttoreittien varrella sijaitsevat pesimä-, sulkasato- ja talvehtimisalueet ja levähdyspaikat. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota kosteikkojen ja erityisesti kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen suojeluun.

— —

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuilla suojelualueilla elinympäristöjen pilaantumisen tai huonontumisen sekä lintuihin vaikuttavien häiriöiden estämiseksi, jos häiriöt vaikuttaisivat

merkittävästi tämän artiklan tavoitteisiin. Jäsenvaltioiden on myös näiden suojelualueiden ulkopuolella pyrittävä estämään elinympäristöjen pilaantuminen ja huonontuminen."

6 Luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin."

7 Luontodirektiivin 7 artiklan mukaan sen 6 artiklan 2—4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse lintudirektiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista luontodirektiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion lintudirektiivin mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

8 Luontodirektiivin 23 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Koska tämä direktiivi annettiin tiedoksi kesäkuussa 1992, kyseinen määräaika on päättynyt kesäkuussa 1994.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

9 Komissio osoitti Irlannin hallitukselle 9.10.1997 virallisen huomautuksen lintudirektiivin 3 artiklan ja 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen sekä luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan noudattamatta jättämisen vuoksi. Tässä huomautuksessa komissio korosti liiallisen laiduntamisen haitallista vaikutusta Irlannin tärkeimmälle erityissuojelualueelle eli Owenduff-Nephin Beg Complexille ja tämän liiallisen laiduntamisen haitallista vaikutusta lintudirektiivin 3 artiklan soveltamisalaan kuuluvan paikkalinnun eli Irlannin riekon (Lagopus lagopus scoticus et hibernicus) elinympäristöille. Irlannin viranomaiset eivät vastanneet tähän huomautukseen.

10 Komissio antoi Irlannille 8.4.1998 perustellun lausunnon, jossa se totesi, että tämä jäsenvaltio ei ole noudattanut lintu- ja luontodirektiivien eikä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut Irlannin riekon osalta lintudirektiivin 3 artiklan ja Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueen osalta tämän direktiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen sekä luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan noudattamisen edellyttämiä kaikkia toimenpiteitä. Se kehotti Irlantia toteuttamaan kyseisen lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

11 Irlannin viranomaiset vastasivat perusteltuun lausuntoon 1.9.1998 päivätyllä kirjeellä toimittamalla tietoja toteutetuista uusista toimenpiteistä liiallisen laiduntamisen rajoittamiseksi sekä yleisesti että erityisesti Owenduff-Nephin Beg Complexin alueella.

12 Koska komissio katsoi, että se ei voinut näiden tietojen perusteella päätellä, että Irlanti olisi lopettanut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta sitä arvostellaan, se päätti nostaa tämän kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa.

Asiakysymys

Lintudirektiivin 3 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste

13 Komissio huomauttaa, että Irlannin riekon elinympäristöjä ovat mäet ja turvesuot ja että se käyttää ravinnokseen pääasiassa kanervaa, jota se tarvitsee myös pesänsä rakentamiseen ja suojautuakseen saalistajilta. Irlannin riekkoja esiintyy näin ollen Irlannissa vain turvesoiden muodostamilla alueilla ja kanervan peittämillä nummilla. Kanerva on kuitenkin kasvilaji, joka on erityisen herkkä liialliselle laiduntamiselle, joka uhkaa sitä vakavasti Irlannissa. Komissio viittaa tähän liittyen tutkimuksiin, joissa korostetaan, että Irlannin riekkojen kanta on äskettäin selvästi pienentynyt tässä jäsenvaltiossa ja että tämän lajin asuma- ja lisääntymisalueet ovat pienentyneet huomattavasti. Kannan pienentymisen osalta komissio viittaa Irish Wildbird Conservancyn kertomukseen vuodelta 1993. Alueiden pienentymisen osalta komissio viittaa Ison-Britannian ja Irlannin pesiviä lintuja koskevaan kahteen teokseen. Kyseisen lajin pesimäalue kattaa lisäksi edelleen huomattavissa määrin irlantilaisviranomaisten huonontuneiksi osoittamat alueet. Komission mukaan Irlanti ei näin ollen ole noudattanut velvoitteitaan turvata Irlannin riekon elinympäristöjen riittävä moninaisuus ja laajuus.

14 Irlannin hallitus väittää, että komissio ei ole osoittanut, että seikat, joista se Irlantia arvostelee, aiheuttivat joko yhdessä tai erikseen Irlannin riekon elinympäristön pienentymisen siinä määrin, että se ei enää riitä lajin suojelemiseksi. Irlannin hallitus toteaa, että Irlannin riekko kuuluu riekon alalajina erittäin laajalle levinneeseen lajiin, joka ei ole uhanalainen. Niiden kahden teoksen osalta, joihin komissio viittaa ja jotka koskevat vuosia 1968—1972 ja 1988—1991, Irlannin hallitus toteaa, että koska teosten laatimiseen käytettiin eri menetelmiä, niissä esitettyjen lukujen vertailuun ja näistä tehtyihin johtopäätöksiin on suhtauduttava varauksella Irlannin riekon kannan ja sen pesimä-

alueen pienentymisen toteamiseksi. Irlannin hallitus kiistää myös, että liiallinen laiduntaminen uhkaisi vakavasti kanerva-alueita, joista Irlannin riekko on riippuvainen, vaikka se myöntääkin, että liiallinen laiduntaminen on vaikuttanut haitallisesti Irlannin riekkojen lukumäärään ja tämän lajin elinympäristön pinta-alaan.

15 On muistettava, että lintudirektiivin 3 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet kaikkien tässä direktiivissä tarkoitettujen lintulajien elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden säilyttämiseksi, ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi ennalleen. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tästä säännöksestä jäsenvaltioille aiheutuvat velvoitteet ovat olemassa ennen kuin lintujen määrän pienentyminen on todettu tai ennen kuin suojellun lajin häviämisuhka on konkretisoitunut (ks. asia C-355/90, komissio v. Espanja, tuomio 2.8.1993, Kok. 1993, s. I-4221, 15 kohta).

16 Lintujen suojeluun Irlannissa erikoistuneen kansalaisjärjestön Irish Wildbird Conservancyn vuonna 1993 laatimassa kertomuksessa Irlannin riekko yksilöitiin yhdeksi maan 12 uhatuimmasta pesivästä lintulajista. Kertomuksessa todettiin, että Irlannin riekon kanta oli pienentynyt yli 50 prosenttia 20 edeltäneen vuoden aikana.

17 D. W. Gibbonsin, J. B. Reidin ja R. A. Chapmanin laatimien kahden tieteellisen teoksen, jotka ovat *Atlas of Breeding Birds in Britain and Ireland: 1968-1972* ja *New Atlas of Breeding Birds in Britain and Ireland: 1988-1991*, vertailu osoittaa myös sekä Irlannin riekon asuma- että lisääntymisalueiden pienentyneen huomattavasti. Tämän osalta on korostettava, että tekijät toteavat viimeksi mainitussa teoksessa siitä huolimatta, että he muistuttavat ja myöntävät, että tietojen

vertailussa on oltava varovainen, että "näistä vaikeuksista huolimatta muutoksia osoittavat kartat kuvastavat kuitenkin [lajien] maantieteellisessä levinneisyydessä tapahtuneita todellisia perimmäisiä muutoksia".

18 Ei ole myöskään kiistetty, että Irlannin riekon, joka mainitaan erillisenä lajina lintudirektiivin liitteessä II/1, pesimäalueet sijaitsevat huomattavissa määrin Heritage Councilin (Irlannin kulttuuriperintöneuvosto) liiallisen laiduntamisen vuoksi huonontuneiksi osoittamilla alueilla.

19 On myös muistettava, että Irlanti myönsi 1.9.1998 päivätyssä kirjeessään, että yleisesti ottaen voidaan perustellusti katsoa, että liiallisen laiduntamisen seuraukset Irlannin riekon elinympäristöissä ovat vaikuttaneet lajin kantoihin. Samassa kirjeessä tämä jäsenvaltio toteaa toisaalta, että Irlannin riekko on riippuvainen kanervasta, joka on monia Irlannin nummia, kohosoita ja ylänköjä hallitseva kasvilaji, ja toisaalta, että se aikoo osoittaa erittäin laajan tämäntyyppisistä elinympäristöistä koostuvan alueen, jonka pinta-ala on todennäköisesti yli 250 000 hehtaaria, luontodirektiivissä tarkoitetuiksi erityisten suojelutoimien alueiksi, jotta se kykenee valvomaan liiallista laiduntamista.

20 Kahtatoista Irlannin uhanalaisinta pesivää lintulajia koskevassa Irish Wildbird Conservancyn vuonna 1995 laatimassa toimintasuunnitelmassa katsottiin, että laidunmaiden asianmukainen käyttö on yksi keskeisistä toteutettavista toimenpiteistä niiden ensisijaisten toimien joukossa, joihin kuuluu aluksi pysäyttää Irlannin riekon kannan ja sen pesimäalueen pienentyminen ja tämän jälkeen asuttaa sellaiset pesimäalueet uudestaan, jotka ovat olleet hylättyinä tämän tuomion 17 kohdassa mainitun ensimmäisen kartaston kattamasta kaudesta lähtien.

21 Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että Irlanti ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä turvatakseen Irlannin riekon elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden lintudirektiivin 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Komission kanne on näin ollen hyväksyttävä tältä osin.

Lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen ja luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan rikkomista koskeva kanneperuste

22 Komissio väittää, että Irlanti ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä sen estämiseksi, että liiallinen laiduntaminen ei huononna Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueen peittosoita. Erityisesti Irlannin viranomaisten hyväksymä Rural Environmental Protection Scheme (maaseutuympäristön suojeluohjelma; jäljempänä REPS) oli ja on komission mukaan riittämätön liiallisen laiduntamisen aiheuttaman ongelman torjuntaan sekä yleisesti että Owenduff-Nephin Beg Complexilla. Komissio myöntää kuitenkin, että REPSillä, sellaisena kuin se on vuonna 1998 tarkistettuna, voidaan torjua tehokkaasti liiallisen laiduntamisen aiheuttama ongelma yhteisomistuksessa olevilla maa-alueilla edellyttäen, että näiden maa-alueiden käyttöä koskevia puitesuunnitelmia laaditaan, toteutetaan ja seurataan. Komissio toteaa, että talven 1998—1999 aikana päätetty vuoristolammaskiintiön yleinen 30 prosentin pienentäminen on riittämätön, jos otetaan huomioon kaikki alueet, joihin liiallinen laiduntaminen on vaikuttanut.

23 Vaikka Irlannin hallitus myöntää, että liiallinen laiduntaminen on vähitellen aiheuttanut ongelman Owenduff-Nephin Beg Complexilla, se väittää, että komissio ei ole esittänyt riittäviä todisteita sen toteamiseksi, että Irlanti ei ole noudattanut luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan ja lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisia velvoitteitaan. Irlannin hallitus huomauttaa ensiksi, että REPSiin osallistuvien maanviljelijöiden on vuodesta 1996 lähtien pitänyt noudattaa yhteisomistuksessa olevilla maa-alueilla tiettyjä laiduntamista koskevia menettelytapoja. Se viittaa tämän jälkeen nummien peittosoiden ja ylängöillä sijaitsevien laidunten eli Natural Heritage Areas -alueiksi

REPSin, sellaisena kuin se oli 1.1.1999 lähtien voimassa, mukaisesti osoitettujen alueiden suojeluedellytyksiin. Irlanti on lisäksi ostanut 10 000 hehtaaria kysymyksessä olevan erityissuojelualueen muodostavasta 25 225 hehtaarin maa-alueesta ja antanut luvan ainoastaan kuuden nautaeläimen ja 150 lampaan pitämiseen alueella. Vuoden 2000 aikana Irlanti hyväksyi tämän erityissuojelualueen muita yhteisomistuksessa olevia maa-alueita koskevan puitesuunnitelman. Owenduff-Nephin Beg Complexin alueen loput noin 5 000 hehtaaria eivät kuulu yhteisomistuksessa oleviin maa-alueisiin, eikä liiallisen laiduntamisen aiheuttama ongelma koske niitä. Irlannin hallitus toteaa lisäksi, että komissio hyväksyi ympäristönsuojelun vaatimusten ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä 30 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92 (EYVL L 215, s. 85) nojalla 6.8.1998 tekemällään päätöksellä sille kesäkuusta 1997 alkaen ilmoitetut REPSiin tehdyt muutokset. Irlannin hallitus huomauttaa lopuksi, että Owenduff-Nephin Beg Complexin suojelua koskevan käyttösuunnitelman täytäntöönpano on viivästynyt, koska niitä, joita asia koskee, on pitänyt kuulla perusteellisesti julkisesti.

24 Ensiksi on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se on perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. mm. asia C-166/97, komissio v. Ranska, tuomio 18.3.1999, Kok. 1999, s. I-1719, 18 kohta ja asia C-374/98, komissio v. Ranska, tuomio 7.12.2000, Kok. 2000, s. I-10799, 14 kohta). Tässä asiassa ei näin ollen voida ottaa huomioon Irlannin 8.6.1998 jälkeen toteuttamia toimenpiteitä.

25 Toiseksi on todettava, että on kiistatonta, että Owenduff-Nephin Beg Complex on osoitettu erityissuojelualueeksi lokakuusta 1996 lähtien. Erityissuojelualueiksi osoitettujen alueiden osalta luontodirektiivin 7 artiklassa säädetään, että muun muassa luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä virkkeestä aiheutuvat velvoitteet ensiksi mainitun direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai lintudirektiivin mukaisesti tehdyn suojeluluokittelun päivämäärästä alkaen, jos viimeksi

mainittu päivämäärä on myöhempi. Tässä asiassa Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueeseen on näin ollen sovellettu lokakuusta 1996 lähtien luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohtaa eikä lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäistä virkettä. Komission kanneperuste on siis hylättävä siltä osin kuin se perustuu lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen rikkomiseen ja on tyydyttävä tutkimaan, onko luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohtaa rikottu.

26 Tämän osalta on muistettava, että luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa, kuten lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä virkkeessä, velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet erityisesti tämän jälkimmäisen artiklan 1 kohdan mukaisesti erityissuojelualueiksi osoitettujen elinympäristöjen huonontumisen estämiseksi (ks. asia C-96/98, komissio v. Ranska, tuomio 25.11.1999, Kok. 1999, s. I-8531, 35 kohta).

27 Vaikka on totta, että komissio ei väitä Irlannin syyllistyneen mihinkään rikkomiseen tämän jäsenvaltion omistamalla 10 000 hehtaarin alueella, jolla laiduntaminen on vastedes hyvin vähäistä, asiakirja-aineistosta ilmenee, että Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueen muut osat ovat vahingoittuneet vakavasti.

28 Taiteen, kulttuuriperinnön, gaelinkielisen alueen ja saarialueiden ministeriön kulttuuriperintöyksikön Dúchasin 22.8.2000 laatimassa tämän erityissuojelualueen suojelusuunnitelmassa todetaan seuraavaa: "Tietyt tämän erityissuojelualueen peittosuot ja nummet ovat kuluneet huomattavasti liiallisen lammasmäärän vuoksi. Tietyissä paikoissa turve liikkuu, minkä seurauksena syntyy puhkaistuja turvesoita ja kallioperään saakka syöpyneitä rotkoja. Kaikkein korkeimmalla sijaitsevilla maa-alueilla nummet ovat pilaantuneet huomattavasti laiduntamisen kanervansukuisille lajeille aiheuttaman kuormituksen vuoksi. Suhteellisen äskettäin erityissuojelualueen viereisen turvealueen laajoille maakaistaleille istutettiin havupuita, minkä vuoksi laajoja peittosuoalueita sekä tasangolla että vuorilla on tuhoutunut."

29 Irlannin viranomaiset olivat jo myöntäneet kirjeenvaihdossa, jota ne kävivät komission kanssa ennen kuin tämä antoi perustellun lausuntonsa, että Owenduff-Nephin Beg Complexilla on runsaasti lampaita, ja ne olivat täsmentäneet, että lampaat oleskelevat asumattomissa laaksoissa ja vuorten rinteillä. Viranomaiset olivat myös myöntäneet, että liiallisen laiduntamisen aiheuttamat vahingot ovat erityisen huomattavat Lough Feeaghista länteen sijaitsevilla vuorten rinteillä ja että tämä on vaikuttanut aluetta ruokailupaikkanaan käyttävien tundrahanhien lukumäärän äskettäiseen pienentymiseen.

30 Tämän tuomion 28 kohdassa mainitun suojelusuunnitelman mukaan laiduntamista on tarpeen rajoittaa kestävälle tasolle tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten joko Owenduff-Nephin Beg Complexin ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin eli peittosuon tai muiden tälle alueelle ominaisten elinympäristöjen ekologisen arvon ylläpitämiseksi ja, jos mahdollista, vahvistamiseksi ja lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin lajeihin kuuluvien usein kyseiselle alueelle palaavien lintujen, joita ovat erityisesti tundrahanhi ja kapustarinta, joiden vuoksi alue osoitettiin erityissuojelualueeksi, kantojen ylläpitämiseksi ja, jos mahdollista, kasvattamiseksi. Lampaiden liiallinen laiduntaminen aiheuttaa paikoittain vakavaa vahinkoa, ja se on tämän alueen suurin uhka.

31 Irlannin hallitus myöntää lisäksi itse vastauksessaan, että Irlannin viranomaisten ei ole tarpeen toteuttaa ainoastaan vakauttamistoimenpiteitä liiallisen laiduntamisen aiheuttamaan ongelmaan liittyen, vaan niiden on myös huolehdittava siitä, että vahingoittuneet elinympäristöt voidaan palauttaa ennalleen. Se toteaa, että kyseisen erityissuojelualueen suojelua koskevan käyttösuunnitelman, sillä sijaitsevia yhteisomistuksessa olevia maa-alueita koskevan puitesuunnitelman ja yksittäisten maatilakohtaisten käyttösuunnitelmien toteuttaminen mahdollistaa tavoitteen saavuttamisen.

32 Edellä esitetystä seuraa, että Irlanti ei ole toteuttanut asianmukaisia toimenpiteitä sen välttämiseksi, että Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueella sijaitsevat sellaisten lajien elinympäristöt, joita varten tämä erityissuojelualue osoitettiin, eivät huonone.

33 Irlanti ei näin ollen ole noudattanut luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan. Komission kanne on siis hyväksyttävä myös tältä osin tämän tuomion 25 kohdassa täsmennetyin rajoituksin.

34 Näin ollen on todettava, että Irlanti ei ole noudattanut lintudirektiivin 3 artiklan ja luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä turvatakseen Irlannin riekon elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden ja koska se ei ole toteuttanut asianmukaisia toimenpiteitä välttääkseen Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueella sijaitsevien sellaisten lajien elinympäristöjen huononemisen, joita varten tämä erityissuojelualue osoitettiin.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja koska Irlanti on pääosin hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Irlanti ei ole noudattanut luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY 3 artiklan ja luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä turvatakseen Irlannin riekon elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden ja koska se ei ole toteuttanut asianmukaisia toimenpiteitä välttäökseen Owenduff-Nephin Beg Complexin erityissuojelualueella sijaitsevien sellaisten lajien elinympäristöjen huononemisen, joita varten tämä erityissuojelualue osoitettiin.**

2) **Irlanti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Macken Gulmann Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä kesäkuuta 2002.

R. Grass F. Macken

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja